



OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Webinaari 11.2.2026

Heidi Ruonala
Juristi, Opetushallitus



Suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

- Perusopetuslain 29 § velvoittaa opetuksen järjestäjää laatimaan ja ohjeistamaan suunnitelman kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.
- Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa **toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus** sekä **oppilaiden yhdenvertainen kohtelu**.
- Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.
- Vastaavat säännökset löytyvät myös toisen asteen koulutusta koskevista laeista (lukiolaki 40 § ja laki ammatillisesta koulutuksesta 80 §).

Lainsäädäntö

- Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää **vain laissa mainittuja keinoja** ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan **hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita**.
- Hallinnon yleisillä oikeusperiaatteilla tarkoitetaan hallintolaissa säädettyjä hallinnon oikeusperiaatteita.
 - Hallintolaki 6 §: Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.
- Opetuksen järjestäjien tulee **edistää yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista** opetuksessa. Nämä velvoitteet tulee ottaa huomioon myös kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä ja niihin liittyviä menettelytapoja koskevaa suunnitelmaa laadittaessa ja määrättäessä seuraamuksia oppilaille.

Opetussuunnitelman perusteet

- Peruopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.
- Perusteiden mukaan suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Suunnitelman laatiminen ja osallisuus

- Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua ja henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä. Tärkeää on myös yhteistyö huoltajien, sosiaali- ja terveyspalveluiden ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa.
- Osallistamisessa tulee huomioida oppilaiden ikätaso ja varmistaa, että käytetyt käsitteet ovat kaikille selviä, ymmärrettäviä, ikätasoisesti ilmaistuja ja niissä on otettu huomioon kielitietoinen lähestymistapa. Maahanmuuttotastaisten ja heikoimmassa asemassa olevien oppilaiden osallisuuden mahdollistamiseen on tärkeää kiinnittää huomiota. Tavoitteen ymmärtäminen lisää sitoutumista yhteisten toimintatapojen noudattamiseen.

Suunnitelman sisältö

- Kasvatuksellisilla tai kurinpidollisilla toimilla voidaan puuttua vain opetuksen häiritsemiseen ja koulun järjestyksen rikkomiseen tai vilpilliseen käyttäytymiseen, ei esimerkiksi koulumatkalla sattuneisiin tapahtumiin.
- Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa ajan, jonka oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai muuhun toimintaan. Myös kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä ja niihin liittyviä menettelytapoja koskevaa suunnitelmaa sovelletaan lähtökohtaisesti vastaavana aikana.
- Kasvatuksellista tai kurinpidollista toimea ei voida määrätä teosta, jota ei ole laissa tai järjestyssäännöissä määrätty kielletyksi. Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain perusopetuslaissa mainittuja keinoja.

Suunnitelman sisältö

- Suunnitelmassa voidaan mainita tekoja tai laiminlyöntejä, joista pääsääntöisesti määrätään sama seuraamus.
- Seuraamusten mainitseminen suunnitelmassa edesauttaa osaltaan oppilaiden yhdenvertaista kohtelua.
- Lisäksi tieto teoista ja laiminlyönneistä aiheutuvista seuraamuksista, voi toimia ennaltaehkäisevästi ja lisätä koulun toiminnan läpinäkyvyyttä.
- Seuraamusta määrättäessä tulee kuitenkin aina tehdä myös tapauskohtaista harkintaa ja huomioida oppilaan ikä ja kehitystaso.
- Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia käytettäessä tulee ottaa huomioon, että yhdestä teosta voidaan määrätä yksi seuraamus.

Suunnitelman sisältö

- Suunnitelmassa voidaan todeta menettelyistä esimerkiksi koskien yhteydenottoa huoltajiin ja kasvatuskeskustelujen tai jälki-istunnon järjestämistä, selvittämisvastuista, työnjaosta, kuulemis- ja kirjaamismenettelyistä sekä siitä, miten oppilaan opetus ja tuki järjestetään opetuksen epäämisen ja määräaikaisen erottamisen aikana sekä opetukseen palatessa.
- Maininta voi olla henkilökunnan perehdyttämisestä sekä yhteistyöstä eri viranomaistahojen kuten opiskeluhuoltopalvelujen, lastensuojelun, sosiaalihuollon, nuorisotyön ja poliisin sekä huoltajien kanssa.
- Edelleen voidaan todeta oppimisen tuen ja opiskeluhuollon merkitys sekä yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen kanssa.

Esimerkkisuunnitelma



1. Koulun nimi
2. Tarkoitus ja soveltaminen
3. Lainsäädäntö
4. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet
5. Suhde järjestyssääntöihin
6. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet
7. Kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen käyttäminen eri tilanteissa
8. Menettelytavat
9. Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö
10. Seuranta

6. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet

- Oppilaiden käyttäytymiseen puututaan aina ensivaiheessa pedagogisin keinoin.
- Vain perusopetuslaissa mainitut keinot ovat sallittuja.
- Käyttöä harkitaan aina tapauskohtaisesti ja arvioidaan, milloin niiden käyttö on pedagogisesti tai turvallisuuden näkökulmasta perusteltua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioiden.
- Jälki-istunnon, kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen määräämistä alkuopetuksen oppilaalle harkitaan tarkoin.
- Oppilaita kohdellaan yhdenvertaisesti ja samanlaisista teoista määrätään lähtökohtaisesti sama seuraamus.
- Sääntöjen rikkomiseen johtaneet tapahtumat ja niiden taustat selvitetään perusteellisesti. Joskus yksittäisen oppilaan tekojen taustalta voi paljastua esimerkiksi pidempiä tapahtumaketjuja tai ristiriitatilanteita, joihin voi liittyä useampia asianosaisia tai avun ja tuen tarvetta.
- Oppilaan kanssa käydään läpi seuraamuksen määräämiseen johtaneet tapahtumat ja oppilaalle varataan aito mahdollisuus esittää näkemyksensä tapahtuneesta ja määrätystä seuraamuksesta.
- Huoltajiin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Huoltajia tiedotetaan ja heille varataan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun ja heitä kuullaan ennen kirjallisesta varoituksesta tai määräaikaisesta erottamisesta päättämistä.

7. Kasvatuskeskustelujen ja kurinpitokeinojen käyttäminen eri tilanteissa

Kotitehtävät ja työvälineet

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä kotitehtävien tekemättä jättäminen tai työvälineiden unohtaminen johtuu.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Oppilasta pyydetään tekemään tekemättä jääneet kotitehtävät ja muistutetaan, että jatkossa tehtävät tulee tehdä aikataulussa ja työvälineet tuoda kouluun.
- Jos oppilaalla on toistuvasti kotitehtävät tekemättä, opettaja tai rehtori voivat määrätä oppilaan tekemään kotitehtävät koulupäivän jälkeen.
- Jos oppilas jättää kotitehtävät tekemättä tai työvälineet kotiin ____ kuukauden aikana ____ kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas jättää kotitehtävät tekemättä tai työvälineet kotiin ____ kuukauden aikana ____ kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Myöhästyminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä myöhästyminen johtuu.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Koululla tulee olla toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Koululäsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Oppilasta ohjataan tulemaan kouluun ajoissa ja noudattamaan lukujärjestystä.
- Jos oppilas myöhästyy _____ kuukauden aikana _____ kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas myöhästyy _____ kuukauden aikana _____ kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Vilppi

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää epäiltyä lunttaamista tai muuta vilppiä.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas lunttaa tai tekee muuta vilppiä ____ kuukauden aikana ____ kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas lunttaa tai tekee muuta vilppiä ____ kuukauden aikana ____ kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Luvattomat poissaolot

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä luvaton poissaolo johtuu.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Kouluilla tulee olla toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Koululäsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas on luvatta poissa oppitunnilta____ kuukauden aikana_____ kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas on luvatta poissa oppitunnilta____ kuukauden aikana_____ kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Puhelimet ja muut mobiililaitteet

- Jos oppilas oppitunnilla tai järjestyssääntöjen vastaisesti välitunnilla pitää luvatta esillä tai käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta, opettaja pyytää ensisijaisesti oppilasta laittamaan laitteen pois.
- Jos oppilas ei laita laitetta pois, opettaja pyytää oppilasta antamaan laitteen opettajalle.
- Jos tämäkään pyytäminen ei tehoa, opettaja voi ottaa laitteen oppilaalta ja tarvittaessa käyttää voimakeinoja, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.
- Oppilas, joka kieltäytyy laittamasta pois puhelinta tai muuta mobiililaitetta tai luovuttamasta sitä opettajalla, voidaan määrätä poistumaan tilasta ja viimesijaisena keinona poistaa oppilas tilasta, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilas käyttää luvatta puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnilta tai järjestyssääntöjen vastaisesti välitunnilla _____ kuukauden aikana _____ kertaa, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas on luvatta poissa oppitunnilta _____ kuukauden aikana _____ kertaa, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Energiajuomat, virvoitusjuomat, makeiset ja muut herkut

Tähän voidaan listata sellaiset koulun järjestyssäännöissä mainitut tuotteet esimerkiksi energiajuomat, virvoitusjuomat ja makeiset, joiden nauttiminen oppitunnilla on kiellettyä.

- Jos oppilas nauttii järjestyssääntöjen vastaisesti oppitunnilla_____, opettaja pyytää ensisijaisesti oppilasta laittamaan ne pois.
- Jos oppilas ei tottele, opettaja pyytää oppilasta antamaan_____ opettajalle.
- Jos tämäkään pyytäminen ei tehoa ja oppilas häiritsee_____ opetusta, opettaja voi ottaa_____ oppilaalta ja tarvittaessa käyttää voimakeinoja, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.
- Oppilas, joka kieltäytyy laittamasta pois_____ tai luovuttamasta sitä opettajalle, voidaan oppilas määrätä poistumaan tilasta ja viimesijaisena keinona poistaa oppilas tilasta, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilas_____ kuukauden aikana nauttii_____ kertaa järjestyssääntöjen vastaisesti oppitunnilla_____ oppilaalle määrätään kasvatustalkoot.
- Jos oppilas_____ kuukauden aikana nauttii_____ kertaa järjestyssääntöjen vastaisesti oppitunnilla_____ oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Oleskelu ja liikkuminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas _____ kuukauden aikana poistuu järjestyssääntöjen vastaisesti _____ kertaa koulun alueelta, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu.
- Jos oppilas _____ kuukauden aikana poistuu järjestyssääntöjen vastaisesti _____ kertaa koulun alueelta, oppilaalle määrätään jälki-istunto.
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Oppitunnin häiritseminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas häiritsee toistuvasti oppituntia, pidetään oppilaalle kasvatustalkut. Oppilaalle voidaan myös määrätä jälki-istunto.
- Opetusta häiritsevä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
- Oppilas määrätään puhdistamaan tai järjestämään sotkemansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuus tai tila.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan ja huoltajalle ilmoitetaan omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhoollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhoollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas on tahallaan rikkonut, vahingoittanut tai sotkenut omaisuutta, pidetään oppilaalle kasvatust keskustelu. Oppilaalle voidaan myös määrätä jälki-istunto.
- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Tarvittaessa opetuksen järjestäjä ja huoltaja sopivat vahingonkorvauksesta. Opetuksen järjestäjä voi nostaa vahingonkorvauskanteen tuomioistuimessa.
- Jos oppilas on aiheuttanut vahingon toisen oppilaan omaisuudelle, koulu voi ohjata huoltajat sopimaan keskenään vahingonkorvauksesta.

Päihteet

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa tupakkatuotteet, nikotiinituotteet, vape, alkoholi ja huumeet haltuun oppilaalta.
- Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus huumeiden ja alkoholin haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Jos tupakkatuotteita, nikotiinituotteista tai vapea käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus niiden haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa alkoholin ja huumeiden haltuun ottamiseksi, jos hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta niitä tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
- Jos oppilaan hallussa on huumeita tai muutoin vakavissa tilanteissa, tehdään tästä ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun.

Päihteet

- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy tupakkatuotteita, nikotiinituotteita, vape, alkoholia tai huumeita.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilaan hallussa on kouluaikana alkoholia, tupakkatuotteita, nikotiinituotteita tai vape, tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, oppilaalle määrätään kasvatustalkut tai jälki-istunto. Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen voi tulla harkittavaksi.
- Jos oppilaan hallussa on kouluaikana huumeita tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, oppilaalle määrätään kasvatustalkut, jälki-istunto tai kirjallinen varoitus. Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrätystä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.

Vaaralliset esineet ja aineet

- Akuuteissa tilanteissa, jos oppilas uhkaa teräaseella tai muulla vaarallisella esineellä tai aineella tai muutoin vakavissa tilanteissa, ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin.
- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa teräase, kuten puukko tai muun vaarallinen esine tai aine haltuun oppilaalta.
- Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä tai ottamalla pois vaarallinen esine tai aine, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaissa säädettyinä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa, teräaseen, kuten puukon tai muun vaarallisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jos esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Vaaralliset esineet ja aineet

- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy teräase kuten puukko tai muita vaarallisia esineitä tai aineita.
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus lastensuojeluun.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Jos oppilas tuo kouluun teräaseen, kuten puukon, tai muun vaarallisen esineen tai aineen, oppilaalle määrätään kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto.
- Vakavassa yksittäisessä tilanteessa tai toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrätyistä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.

Väkivalta ja kiusaaminen

- Akuuteissa väkivaltatilanteissa ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin.
- Väkivaltaisesti käyttäytyvä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaissa säädettyä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
- Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Väkivalta ja kiusaaminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa kiusaamisesta ja väkivallasta ja selvittää tapahtunutta.
- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli, oppilas ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai, jos oppilas tarvitsee oppimisen tai koulunkäynnin tukea, hänet ohjataan opiskeluhuollon palveluihin tai tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea.
- Väkivallasta, kuten lyömisestä, potkimisesta, tönimisestä tai nimittelystä ja kiusaamisesta, määrätään kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto.
- Vakavasta yksittäisestä teosta tai toistuvista teoista, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, oppilaalle määrätään kirjallinen varoitus.
- Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrätyistä kurinpidollisista toimista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpidollinen toimi.